

**KOSMETIK VOSITALAR VA GIGIYENA: GO‘ZALLIK UCHUN
XAVFSIZLIK MEZONLARI.**

Abdullayeva A.R

Urganch davlat tibbiyot instituti 2-kurs talabasi

Tajibayeva M.R

**Urganch davlat tibbiyot instituti Jamoat salomatligi va Umumiy gigiyena
kafedrası assistenti**

Kirish: Zamonaviy jamiyatda tashqi ko‘rinish va estetik go‘zallikka intilish kuchaymoqda. Ayniqsa, yoshlar va ayollar orasida kosmetik vositalardan foydalanish keng tarqalgan. Go‘zallik mahsulotlari tashqi ko‘rinishni yaxshilashda, ularning gigiyenik xavfsizligi, tarkibi va to‘g‘ri qo‘llanilishi salomatlik uchun muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotlar kosmetik vositalarning noto‘g‘ri yoki gigiyenik talablarga zid qo‘llanishi teri kasalliklari, allergik reaksiyalar va gormonal buzilishlarga olib kelishini ko‘rsatmoqda. Ko‘pchilik foydalanuvchilar mahsulot tarkibi va amal qilish muddatiga e‘tibor bermasdan foydalanadi. Shu bois gigiyena qoidalariga amal qilish, tarkib xavfsizligini nazorat qilish va foydalanuvchilar xabardorligini oshirish bugungi kunning dolzarb masalasidir.

Tadqiqot maqsadi: Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi — kosmetik vositalardan foydalanishda gigiyenik me‘yorlarning ahamiyatini yoritish, salomatlikka xavf tug‘diruvchi omillarni aniqlash hamda foydalanuvchilar orasida bu boradagi xabardorlik darajasini baholashdir. Tadqiqotda mahsulotlar tarkibi, mikrobiologik xavfsizligi, nojo‘ya ta’sirlari va foydalanish odatlari tahlil qilinib, gigiyena va go‘zallik o‘rtasidagi muvozanatni ta‘minlash zarurligi asoslab beriladi. Shuningdek, keng tarqalgan xatolar va ularning oldini olish yo‘llariga ham e‘tibor qaratiladi.

Tadqiqot natijalari: Ilmiy tadqiqotlar kosmetik vositalardan noto‘g‘ri foydalanish va gigiyena qoidalarining buzilishi teri kasalliklari va uzoq muddatli salbiy oqibatlariga olib kelishini ko‘rsatmoqda. 2020-yilda PMC platformasida chop etilgan tadqiqotga ko‘ra, foydalanuvchilarning 50,6% i kamida bir marta teri qizarishi, toshma va qichishish kabi nojo‘ya ta’sirlarni boshdan kechirgan. 2023-yilda CEGH Online jurnalida e‘lon qilingan ma‘lumotlarga ko‘ra, ayollarning 33% i kosmetik vositalar tufayli teri bilan bog‘liq muammolarga duch kelgan. Kosmetik mahsulotlarning 56,25% ida mikroorganizmlar — Staphylococcus aureus va Candida albicans aniqlangan, go‘zallik salonlarida esa ifloslanish darajasi yanada yuqori, bakterial kontaminatsiya 100% ni tashkil qiladi. Ayniqsa, patogen bakteriyalar xavfni oshiradi. Tarkibdagi formaldehid, paraben, ftalat va triklosan kabi moddalarning uzoq muddatli salbiy ta’siri, jumladan, saraton, gormonal buzilishlar xavfi ilmiy

asoslangan. Foydalanuvchilarning 60% dan ortig‘i kosmetika tarkibini o‘rganmay, reklama va tavsiyalarga tayanadi. Ko‘pchilik esa bir martalik vositalardan qayta foydalanadi, bu esa mikroblar ko‘payishiga sabab bo‘ladi. Ortiqcha va noto‘g‘ri foydalanish esa nafaqat teri muammolariga, balki psixologik salbiy holatlarga, ayniqsa yoshlar orasida o‘zini past baholash va ijtimoiy chekinishga olib kelmoqda.

Xulosa: Tahlillar kosmetik vositalardan gigiyenik talabga rioya qilmaslik teri va tizimli kasalliklar xavfini oshirishini ko‘rsatdi. Foydalanuvchilarning aksariyati tarkib va muddatga e‘tibor bermaydi, bu esa sog‘liqqa salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Formaldegid, triklosan, paraben va ftalatlar kabi moddalarning zararli ta‘siri isbotlangan bo‘lib, noto‘g‘ri foydalanish jismoniy va psixo-emotsional muvozanatga putur yetkazadi. Shu bois kosmetik vositalarda gigiyena, tarkib xavfsizligi va sog‘liq-go‘zallik muvozanatini saqlash muhim ahamiyatga ega